

N:o 17.

Ank. till Riksd. kansli den 28 mars 1898, kl. 2 e. m.

Andra Kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande n:o 6, i anledning af väckta och till utskottet remitterade motioner om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning och förslag angående ändrade föreskrifter till förekommande och hämnande af smittosamma husdjursjukdomar.

Uti tvenne till utskottet af kammaren remitterade motioner önskas ändring i gällande författningar angående hvad iakttagas bör *a)* till förekommande af smittosamma husdjursjukdomars införande i riket och *b)* till förekommande och hämnande af smittosamma sjukdomar bland husdjuren.

I sin motion n:o 104 hemställer herr *K. E. Holmgren* i Hillebola, »det Riksdagen ville besluta att i skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes efter vederbörandes hörande vidtagna ändringar i de föreskrifter, som äro gifna angående hvad iakttagas bör till förekommande af smittosamma husdjursjukdomars införande i riket, så att dessa föreskrifter må medföra ökad trygghet.»

Herrar *A. J. Ericson* i Ransta och *L. P. Mallmin* hemställa åter uti den af dem väckta motionen n:o 216, »att Riksdagen måtte i skrifvelse *Bih. till Riksd. Prot. 1898. 8 Saml. 2 Afd. 2 Band. 12 Häft. (N:o 17.)* 1

till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t, efter verkställd utredning af frågan, låta utarbета och till Riksdagen inkomma med förslag till ändrade föreskrifter till förekommande och hämmande af smittosamma husdjursjukdomar i syfte att vinna ökad trygghet mot sådana sjukdomars uppkomst och utbredning, *dels* genom skärpta bestämmelser angående införsel af husdjur till riket under vissa förhållanden, äfvensom i fråga om statsmyndigheternas skyldighet att vid utbrott af sådana sjukdomar ingripa, *dels ock* derigenom, att den enskilde, mera än hittills varit fallet, hålles skadeslös för de förluster, han vid sådana sjukdomars utbrott till följd af ifrågakommande åtgärder, måste vidkännas.»

Till stöd för motionen n:o 104 anför herr Holmgren följande: »Kongl. Maj:ts nådiga kungörelser af den 1 maj 1885; den 13 oktober 1886 och den 18 maj 1894 innehålla föreskrifter angående hvad iakttagas bör till förekommande af smittosamma husdjursjukdomars införande i riket.

Bland de bestämmelser, som äro gifna i dessa kungörelser, må nämnas, att i § 2 mom. 2 af kungörelsen den 13 oktober 1886 stadgas, med afseende på införsel af djur från de länder, hvilka förklarats smittade af kreaturssjukdomar, att dessa skola fortfarande såsom smittade anses, intill dess de af kommerskollegium förklarats fria. Kungörelse härom skall af kollegiet utfärdas, i fråga om boskapspest, när ett år, i fråga om elakartad lungsjuka, rots eller springorm eller vattuskräck, när sex månader, och i fråga om annan sjukdom, deribland smittosam mul- och klöfsjuka, med undantag af mjeltbraud, när två månader förflutit från det, enligt vederbörandes anmälan, sjukdomen i orten fullständigt upphört.

Üti § 8 af kungörelsen den 18 maj 1894 stadgas förbud mot införsel af idislande djur såväl sjö- som landväg från främmande land, som förklarats smittadt af boskapspest, äfvensom förbud mot införsel af hundar från främmande land, som förklarats smittadt af vattuskräck, men något förbud mot import från främmande land, som förklarats smittadt af mul- och klöfsjuka, har jag icke funnit.

I § 9 af samma kungörelse medgifves införsel endast sjövägen för djur från främmande land, som förklarats smittadt af vissa uppräknade sjukdomar, dock under iakttagande af i paragrafen gifna föreskrifter, deribland om djurens införande i karantänsanstalt. Den tid, hvarunder djur skall hållas i karantän, bestämmes sålunda, att den utgör, då det land eller den landsdel, hvarifrån djuret anskaffats, är förklaradt smittadt af

koppor hos får	10 dagar
mjeltbrand	10 »
smittosam mul- och klöfsjuka	10 »
skabb hos får	20 »
elakartad klöfsjuka hos får och getter	20 »
elakartad lungsjuka	120 »

Då under år 1897 smittosam mul- och klöfsjuka förekommit inom landet och smittan tydligen införts med från utlandet importeradt djur, har det visat sig, att gällande föreskrifter till förekommande af smittosamma husdjurssjukdomars införande i riket icke äro fullt betryggande. Det gäller därför att se till, hvilka de bristfälligheter i skyddsåtgärderna varit, som vållat olyckan, på det att sjukdomen icke i en framtid måtte å nyo införas i vårt land, och andra länder på nytt spärra sina gränser för importen af svensk boskap.

Det verksammaste medlet att förekomma sjukdomens införande vore utan tvifvel importförbud från smittadt land, hvarför jag helst önskade ändring i föreskrifterna i sådant syfte, i synnerhet som importen af nötboskap i regel icke förekommer i andra fall än för förbättring af våra kreatursstammar. Då likväl behovet af införsel för detta ändamål numera icke är så trängande, bör sådan kunna inställas under tider, då smittosamma husdjurssjukdomar hemsöka de länder, hvarifrån djuren importeras. Det förefaller mig vara i sin ordning, att fullständig recipitet i detta afseende förefinnes.

Om, mot förmodan, svårigheter skulle uppstå genom utfärdande af förbud mot all införsel af boskap från smittadt land, anser jag de vilkor, under hvilka sådan import medgifves, böra skärpas utöfver nu gällande bestämmelser.

Det har konstaterats, att det senaste utbrottet af mul- och klöfsjuka i Stockholms län föranledts genom införande af ett kreatur, som författningarne likmätigt varit underkastadt karantän och hvilket icke efter sin framkomst varit för sjukdomen utsatt. När erfarenheten ådagalagt sådant förhållande, visar sig deraf, att de stadgade försigtighetsmått äro otillfredsställande.

Det synes mig därför för åstadkommande af mera trygghet vara behöfligt att förlänga karantänstiden vida utöfver den nu stadgade, äfvensom att utsträcka den tid, efter hvilken ett land, som varit smittadt af mul- och klöfsjuka, förklaras fritt från sådan sjukdom. En undersökning, huruvida desinfektionen är tillfyllestgörande och om tillsynen att gifna föreskrifter noga iakttagas, torde derjemte vara af behovet påkallad.

Med afseende på sjukdomen mjeltbrand stadgas bland annat: »År land eller landsdel förklaradt smittadt af mjeltbrand, må det förklaras för sjukdomen fritt, när två månader förflutit från det sjukdomen, enligt vederbörandes anmälan, upphört att i större utsträckning i orten förekomma.»

Utom det obestämda, som ligger i uttrycket *större utsträckning* och som sannolikt tolkas olika af de myndigheter, som hafva att yttra sig härom, kan jag icke inse behovet af ett sådant stadgande. Jag har redan nämnt, att vi numera icke behöfva importera afvelsdjur i den omfattning, som förr egt rum, hvarför ett land, som förklarats smittadt af mjeltbrand, icke bör förklaras fritt derifrån, förrän sjukdomen alldeles upphört.

Med det nu anförda har jag velat fästa Riksdagens uppmärksamhet på några af de brister, som, enligt mitt förmenande, förefinnas i gällande föreskrifter mot smittosamma husdjurssjukdomars införande i riket. Att dessa behöfva skärpas, derom torde tankarne icke vara så särdeles delade. Det tillhör Riksdagen att härutinnan gifva sina önskingar till kända hos Kongl. Maj:t.»

Såsom motiv för motionen n:o 216 framhålla herrar Ericson och Mallmin följande: »De senare årens erfarenhet har mer än tillräckligt ådagalagt, hurusom utbrottet af smittosamma husdjurssjukdomar i landet verka i hög grad förödande för jordbrukarnes ekonomi såväl genom de förluster och kostnader, sådan sjukdom i sig medför, som ock genom de hinder i den ekonomiska samfärdseln, som vid utbrottet af sådan sjukdom drabbar landet i dess helhet eller stora delar deraf. Det är därför uppenbarligen af yttersta vikt, att från det allmännas sida anstalter träffas, egnade att förekomma utbrottet af sådana sjukdomar, samt att, der sjukdomsutbrott egt rum, så snabbt och säkert som möjligt hejda sjukdomens framfart och undertrycka densamma.

I förstnämnda hänseende gäller det förnämligast att vid införsel af husdjur till riket på ändamålsenligt sätt förskaffa sig trygghet mot, att dervid smittosamma husdjurssjukdomar införas i landet. Gällande bestämmelser på detta område synas vara för ändamålet otillräckliga. Ett nyligen gifvet exempel visar nemligen, att iakttagandet af gällande karantänsföreskrifter icke mäktat skydda mot införandet i landet af mul- och klöfsjuka. Skärpning af dessa föreskrifter är därför af behovet påkallad.

Men fullt ut lika viktigt är det, att det är sörjdt för, att vid utbrott af smittosamma husdjurssjukdomar i landet anstalter vidtagas för

deras snabba och säkra undertryckande. I det hänseendet är det självklart af den största vikt, att statens myndigheter sättas i tillfälle att ingripa vid sjukdomens första uppkomst och att vidtaga alla de åtgärder, som för ändamålet äro nödiga. Men dessa åtgärder äro hufvudsakligen af den art, att de innebära en plötslig och synnerligen ingripande rubbning af den enskildes ekonomi, som för denne kan hafva de allvarligaste följder. Det låter sig därför väl tänka, att den enskilde, som har anledning misstänka utbrottet af smittosam sjukdom i sin kreatursstock, drager sig för att, så hastigt som borde ske, för myndigheterna anmäla skälet till misstanken och att sålunda lämpliga åtgärders vidtagande derigenom fördröjes. Och då förfelas egentligen ändamålet. Man måste därför ordna saken så, att den enskilde har intresse af att fullgöra hvad på honom i detta hänseende ankommer, derigenom att han hålles något så när skadeslös för de offer, som i första rummet drabba honom. Och detta är jemväl i och för sig rättvist och billigt. De ingrepp, som göras i hans hushållning ske icke endast för hans skull, de ske hufvudsakligen för andras skull, för det allmännas bästa. Det är då ock tillbörligt, att det allmänna får vidkännas de offer, som måste göras.

Hos oss torde icke allt vara väl bestäldt på detta område. En i ämnet sakkunnig person har i ett nyligen härstädes hållet föredrag lemnat en framställning om hithörande bestämmelser i Sverige och i åtskilliga främmande länder samt om hvad under nuvarande förhållanden kan göras för en bättre sakernas ordning hos oss, än nu är fallet, hvilken framställning vi härmed tillåta oss bringa till Riksdagens kännedom.

»Af innehållet i de här i landet gällande föreskrifter angående frågan om statens ingripande i den enskildes ekonomi vid utbrott af smittosamma husdjurssjukdomar och om statens skyldighet att hålla den enskilde skadeslös för de förluster, för hvilka han dervid blir utsatt, är följande särskildt att beakta.

De sjukdomar, mot hvilka åtgärder finnas i lag stadgade, äro, fränsetd tuberkulosen, koppor hos får, smittosam mul- och klöfsjuka, skabb hos får, elakartad klöfsjuka hos får och getter, mjeltbrand hos husdjur, mjeltbrandsemfysem, vattuskräck hos hundar och andra husdjur, boskapspest, elakartad lungsjuka, rots eller springorm samt svinpest.

Låt oss taga fasta på några af de viktigare af dessa infektions-sjukdomar.

Boskapspest: Djur, angripet af boskapspest, äfvensom alla idislande djur, hvilka inom loppet af 10 dygn varit i ladugård, vid vattningsställe, ute å mark, på fartyg, i jernvägsvagn eller å annat ställe

tillsammans med något af boskapspest angripet djur, skola ofördröjligen dödas; värdering sker i vederbörlig ordning, och ersättning utgår med fulla värdet.

Hö, halm, strö i eller invid byggnad, der af boskapspest anripet djur förvarats, eller med hvilket sådant djur kommit i beröring, skall uppbrännas eller inom kort tid utfodras åt på stället befintliga, icke idislande djur.

Spillning från smittad ladugård eller å betesmark, der af sjukdomen angripet djur betat, skall omsorgsfullt nedgrävas eller uppbrännas. Å sådan mark må ej idislande djur utsläppas förrän påföljande år. Stället förklaras fritt efter 20 dygn.

Elakartad lungsjuka: Samma föreskrifter angående djurens dödande som i föregående fall, derest icke medicinalstyrelsen anser andra åtgärder lämpligare.

Djur, som inom 120 dygn varit i beröring med djur, som sedan befunnits sjukt, hålles, om det ej skall dödas, afskildt från andra nötkreatur, till dess 120 dygn förflutit efter det att det varit i beröring med det insjuknade djuret.

Ersättning för dödadt djur utgår med fulla värdet, om obduktionen visar elakartad lungsjuka, eljest med afdrag af värdet å de delar, som af veterinären förklaras kunna till nytta användas. Ingen del får användas från af sjukdomen angripet djur.

Förklaras fritt som vid boskapspest.

Rots: Misstänkt djur afskiljes under 90 dagar. Rotssjukt djur dödas och ersättning utgår med fulla värdet, om ej rots föreligger, eljest halfva värdet. 90 dygn efter reningsåtgärderna förklaras stället fritt från rots.

Vid *mul- och klöfsjuka* utgår ingen ersättning åt djuregaren.

Mjeltbrand: Isolering af samtliga djuren, spillning efter af mjeltbrand angripet djur, samt foder och halm, hvarmed dylikt djur varit i beröring, uppbrännas eller nedgrävas. Grundlig desinfektion. Fritt efter 10 dygn. Ingen ersättning. Mjölken användes kokad åt meniskor och upphettad till 70° för ost- eller smörberedning.

Mjeltbrandsemfysem: Enahanda åtgärder, men mjölk från friska djur får dock användas utan kokning.

Våra författningar säga vidare, att »kostnaden för sjuka djurs dödande och nedgrävning samt för reningsåtgärders vidtagande bestrides af djuregaren» samt att »för djur, som dött i smittosam husdjurssjukdom, eger ersättning af allmänna medel ej rum.»

Sammanfatta vi hvad vi nu hört, finna vi, att staten visserligen i

några fall skrider hjälpande in, såsom då djuren på allmän bekostnad nedslagtas, vid sjukdomar, der eljest djuregarens förlust genom djurens död kunnat blifva högst betydlig, men blott vid boskapspest lemnas full ersättning, vid andra, såsom rots, blott hälften, om djuret vid obduktionen befunnits angripet af sjukdomen, och vid elakartad lungsjuka afdrages värdet för de delar, som af veterinär förklaras kunna till meniskoföda användas, en princip, som också följts vid slagt för svinpest, och då t. ex. vid denna sjukdom flertalet af de slagtrade djuren kunna i sin helhet användas, men först sedan fläsket blifvit nedsaltadt, kan det för djuregaren mången gång hafva sig svårt att till gängse pris få afsåldt en så stor mängd fläsk på en gång, som det här kan röra sig om, eller skaffa materiel för dess nedsaltning, och hvilka förluster måste han ej vidkännas, innan han åter hinner rekrytera sin svinbesättning eller sin ladugård.

Men vi finna också, hvilka högst betungande förpligtelser staten i öfrigt ålägger den enskilde. Isoleringssystemet, förlusten af arbetskraft och afkastning och slutligen desinfektionsåtgärderna äro ju för många snart sagdt ruinerande, och det är tydligt, att i de fall, der staten lemnar ersättning, denna icke är dikterad af någon tendens att skydda djuregaren från vidare förluster, utan afser att på ett effektivt sätt söka förebygga sjukdomens vidare spridning och stänga infektkällan med ett slag.

Våra författningar afse med andra ord icke i någon mån att hålla den enskilde på något sätt skadeslös. Men det kan väl synas rimligt, att, när staten i allmänhetens intresse griper in uti den enskildes hushållning och påtvingar honom en del åtgärder, som för honom innebära stora ekonomiska uppoffringar, den också låter samma allmänhet åtminstone i någon mån hålla honom skadeslös därför. De våldsamma åtgärderna kunna i allmänhet icke undgås, ehuru väl de uti ett eller annat fall kunna mildras, hvarom mera längre fram, men det är å andra sidan tydligt, att gränsen för statens skyldigheter härutinnan i hvarje fall principiellt måste sluta före gränsen för full skadeslöshet från djuregarens sida. Det måste alltid blifva en förlust för honom att hafva fått en af dessa smittosamma husdjurssjukdomar inom sin kreaturstock, och han måste alltid sjelf hållas varmt intresserad för att söka skydda sin egendom från en sådan olycka. En lagstiftning, som gjorde den enskilde djuregaren likgiltig härför eller kanske till och med kunde locka en mindre samvetsgrann sådan till underslef, skulle naturligtvis icke vara baserad på sunda grunder.

Men det kan ju också betraktas som en brist uti en lagstiftning,

om den dikterar så stränga förhållningsorder för djuregaren, att han deraf skrämmes att, så långt det utan laglig påföljd kan gå för sig, hålla dold en hos honom utbruten farsot.

Vi måste här som annars söka efter den gyllene medelvägen.

Det är en fråga, som ligger nära till hands här, och det är, huru man har det ordnad t härmed i andra land. Ett uttömmande svar derå vill jag ej åtaga mig att gifva, men en öfersigt kan jag ju lemna.

Vi börja med dem, som ligga oss närmast.

I Danmark sålunda möter oss att börja med den olikheten, att ersättningen för djur, som på offentligt föranstaltande slås i hjel, utgår till hälften blott af statsmedel, under det den andra hälften betalas af amsrepartitionsfonden på landet, i köpstäderna af kommunalkassan, och delas sedan denna afgift, utom för Köpenhamns vidkommande, på amtets samtliga köpstäder. Staten garanterar dock, att denna summa ej får öferskrida ett visst belopp, exempelvis för städernas räkning, ej för räkningsåret mer än 2 $\frac{1}{2}$ öre per individ.

I Danmark betalar man också djuregaren frikostigare vid slag t af djur, $\frac{4}{5}$ i stället för halfva värdet t. ex., om vid rots eller elakartad lungsjuka djuret efter slagten befinnes hafva varit af sjukdomen angripet.

I fråga om ersättning i öfrigt å t djuregaren säger den danska lagen: »Alla utgifter, som på grund af denna lags föreskrifter göras i och för smittade eller för smitta misstänkta djurs skötsel, afsöndring och desinfektion, desinfektion af ladugårdar, redskap och liknande eller döda djurs nedgräfning, betalas af egaren. Dock skall egaren af staten hållas skadeslös för utgifter i och för anskaffande af särskilda desinfektionsmedel, som af veterinärpolisen föreskrifvas, och såvida det för att förhindra smittans vidare utbredning skulle vara nödvändigt att förstöra en del smittofarliga föremål, såsom döda kreaturs hud, fodermedel, hö, halm, stallrequisita och dylikt, så skall djuregaren åtnjuta ersättning härför af allmänna medel. Utgifterna för en del arbeten, som af myndigheterna kunna påbjudas i samband härmed, såsom inrättande af rum till de smittade djurens afspärning, när sådant rum icke finnes på egendomen, förnyande af broläggningar, ombyte af trävirke, skall likaledes ersättas egaren med fulla beloppet.

Om vidare en kreatursbesättning blifvit af myndigheterna afspärrad, och det till slut visar sig, att ingen smittosam sjukdom förevarit, så skall egaren hållas skadeslös för den förlust, han genom afspärrningen lidit.»

Så långt den danska lagen, som ju gent emot djuregaren ställer sig icke så obetydligt frikostigare än den svenska.

I Norge ställa sig författningarne ungefär som här hos oss i förenämnda afseenden.

Der finnes dock uti den norska lagen uttryckligen föreskrifvet, att, när för grundliga desinfektionsåtgärders genomförande en del redskap, foder etc. behöfver förstöras, ersättning härför skall af allmänna medel utgå till djuregaren.

I Preussen utgår ersättning till djuregaren äfven för djur, som dö i mjeltbrand eller elakartad lungsjuka. Ersättningen utgår ur »provinsskassan», hvilken godtgöres därför på så sätt, att de särskilda djuregarne betala en viss summa, betingad af antalet nötkreatur de ega; storleken af dessa bidrag bestämmes med ledning af föregående års förluster. För mjeltbrandsfall, som i allmänhet hafva en viss årlig konstans, är en särskild fond inrättad.

I Sachsen utgår likaledes ersättning för djur, döda i mjeltbrand eller elakartad lungsjuka. Ersättningen utgår ur den så kallade »Landeskasse».

I England är man i allmänhet rätt liberal i fråga om ersättning för slagtrade djur. Man ersätter sålunda vid boskapspest djurets halfva värde, om det vid slagten befinnes vara angripet, eljest hela värdet, vid elakartad lungsjuka motsvarande $\frac{3}{4}$ och hela värdet, vid mul- och klöfsjuka med hela värdet i båda fallen, vid svinpest hälften för angripet och hela värdet för friskt djur.

I England öfvertaga dessutom myndigheterna sjelfva de slagtrade djuren och ombesörja deras försäljning, der köttet efter dem öfver hufvud taget kan användas, och djuregaren får i stället sin ersättning, och det är tydligt, att han måste vara bättre betjenad häraf än af vår författnings stadganden härutinnan, enligt hvilka af värderingssumman afdrages värdet för de delar af djuret, som af fackmannen förklaras kunna till människoföda användas, så mycket mer som den engelska lagen derjemte stadgar, att, för den händelse försäljningssumman för köttet öfverskrider den ersättning, djuregaren fått sig tilldömd, öfverskottet skall, med afdrag för nödiga omkostnader vid försäljningen, återbäras åt djuregaren.

Desinfektionsomkostnaderna betalas, åtminstone i vissa fall, såsom vid mjeltbrand, af lokalmyndigheterna.

I Würtemberg följer man än liberalare grundsatser. Der får djuregaren af allmänna medel ersättning äfven för djur, som dött uti mul- och klöfsjuka eller mjeltbrand och mjeltbrandsemfysem.

I Österrike ersättes likaledes för djur, som dött i mjeltbrand, i mjeltbrandsemfysem, för såvida djuret under löpande året blifvit ympadt

deremot eller möjligen dött i ympningen, ja, till och med för djur, som dött i kalfningsfeber, om sakkunnig hjälp sökts i rätt tid, såväl som för tuberkulösa djur.

Ersättningen utgår i allmänhet med $\frac{8}{10}$ af värdet, men får för nötkreaturens vidkommande ej öfverskrida 300 floriner per styck.

Dessa antydningar rörande utomlands gängse principer må vara nog för tillfället.

De kunna dock i hvarje fall icke annat än gifva stöd åt den åsigten, att man i våra svenska författningar i fråga om ersättning åt djuregaren vid fall af smittosamma husdjurssjukdomar är förhållandevis njuigg. En annan sak är, att man utomlands här och hvar har så kallade nötkreatursförsäkringsföreningar, med statsligt understöd och på regeringens initiativ och från hvilka djuregare kan beredas ersättning. Särskildt i Elsass-Lothringen synas de hafva genomförts, men äfven i Baden och möjligen på andra ställen hafva utförliga förordningar rörande desamma utgått.

Men låt oss gå tillbaka till förhållandena här hemma och ställa upp den frågan: kunna våra djuregare billigtvis framställa kraf på en revidering af våra författningar rörande de smittosamma husdjurssjukdomarna i akt och mening att få sina intressen vid deras bekämpande bättre tillgodosedda, än hvad nu är fallet?

Jag tror, att man på den frågan obetingadt kan svara jakande; jag tror än mer, att både billighet och klokhet förestafva en vidräkning med dessa våra författningar i denna riktning, och jag vill framhålla några synpunkter, som kunna tjena som skäl för denna min åsigt.

Det är af högsta vigt för en smittosam sjukdoms bekämpande, att den i tid upptäcket och att åtgärder vidtagas mot den, innan den hunnit få någon spridning. Detta gäller i all synnerhet om sjukdomar med stor smittosamhet, såsom mul- och klöfsjukan. Det är tydligt, att, der det i den utländska lagstiftningen utgår ersättning äfven för djur, som dött i mjeltbrand, elakartad lungsjuka, mul- och klöfsjuka etc., denna offervillighet från statens sida är, som redan förut är framhållet, icke dikterad af något medlidande med djuregaren eller någon särskild oegennyttig sträfvan att hålla honom skadeslös, utan är en ren försigtighetsåtgärd, afsedd att förebygga underslef och hålla djuregarens intresse vaket för ett tidigt ingripande emot sjukdomen. Med all aktning för vår svenska redbarhet, tror jag dock, att enahanda indikationer föreligga här. Det har, för att taga ett exempel, flerfaldiga gånger händt, att kadaver efter djur, som dött i mjeltbrand, afyttrats till korfmakare, ett underslef, som kan blifva mycket ödesdigert och som borde kunna förebyggas, derigenom att de reglementerade åtgärderna mot mjeltbrand

minskades i skärpa, och att staten lemnade ersättning vid dödsfall i denna sjukdom, likasom man i utlandet gör. Detsamma torde kunna sägas om mjeltbrandsemfysem.

Det är också tydligt, att djuregaren i allmänhet med större villighet skulle ställa sig till efterrättelse de allmänna föreskrifterna till hämmande af smittosamma husdjurssjukdomar, om staten dervid ginge honom hjälpande till mötes.

Särskildt vill jag betona vigten häraf i fråga om reningsåtgärderna.

Som bekant, skall vid hvarje smittosam husdjurssjukdom, som våra författningar äro rigtade emot, det vid slutad farsot anställas desinfektion.

Och. hvad förstår man med desinfektion? Jo, ett så fullständigt rengörande på en egendom af alla de rum och föremål etc., med hvilka djuren direkt eller indirekt kunnat hafva någon beröring, att hvarje infektiionskälla å egendomen stäcker eller afstänges.

En sådan så kallad desinfektion måste alltid blifva mer eller mindre problematisk.

Det är omöjligt, äfven med det allra grundligaste och mest minutiösa tillvägagående, att sålunda, så att säga, med ett slag samvetsgrant utrota infektiionsämnet. Det ligger i sakens natur och vi hafva med vår nuvarande kunskap om smittofröna och deras lefnadsbetingelser lätt att förstå, att så måste vara. Huru är det väl möjligt att med de hittills använda desinfektionsmedlen sätta hvarje springa, hvarje liten ströpartikel, ja, hvarje damkorn i så långvarig kontakt med det använda desinfektionsmedlet, att hvarje liten bakterie tillintetgöres? Jo, med gasformiga desinfektionsmedel skulle det låta sig göra, men dess värre hafva vi ännu icke något fullt tillförlitligt och praktiskt användbart sådant att tillgå, möjligen med undantag af formalinet, men detta är ännu ej i tillräcklig skala pröfvadt.

Men klart är, att ju grundligare desinfektionen sker, desto större trygghet.

Här finnes nu vid en desinfektion en oändlig massa grader emellan en ytlig och grundlig sådan, och det är för den desinfektionen öfvervakande veterinären hardt när omöjligt att dervid undgå att taga hänsyn till djuregarens ekonomi. Här bör golfvet brytas upp, här bör en del gammalt virke förstöras, här skulle till och med en gammal byggnad, en svinstia t. ex., behöfva helt och hållet offras åt lågorna, men egaren är fattig, och man vill gerna så långt sig göra låter skydda honom för större förluster än den han redan lidit. Jag vet af egen erfarenhet, huru svårt det är att frigöra sig från dylika hänsyn. När svinpesten grasserade som värst på slutet af 80-talet, var jag medicinal-

styrelsens veterinär i och för denna sjukdoms bekämpande och för omkring litet hvarstades, der sjukdomen gick, för diagnos, nedslagning och desinfektion. När man så, för att taga ett exempel, kom upp till bruken och grufvorna i Vestmanland och fick med en massa arbetare att göra, för hvilka grisen och stian representerade en ingående del af deras tillgångar, minnes jag allt för väl, huru svårt, ja, omöjligt det föll sig att gå hänsynslöst och radikalt, respektive gå på ett mot ett återuppträdande af sjukdomen fullt tryggande sätt till väga vid desinfektionerna.

Här och hvar åtogo sig bolagen förlusten, och då föredrog man ofta nog att sätta eld på rucklen. Men äfven under långt mindre ömmande omständigheter kommer grundligheten i desinfektionen att blifva lidande på den ekonomiska hänsynen, och jag tror det vore i sin ordning, att staten här grepe in och öfvertog en större eller mindre del af de med desinfektionen förenade omkostnaderna. Sjelfva de använda desinfektionsmedlen har staten redan förut brukat tillhandahålla djuregaren i vissa fall, men de spela i allmänhet den minsta rollen. Jag vill också erinra om vigten af att vid en del infektionssjukdomar desinfektionen går raskt.

Ju förr stället kan förklaras fritt från sjukdomen, ju förr kan man hoppas få ett importförbud häfdt, der farsoten haft ett sådant med sig. Men en rask desinfektion kräfver en stor arbetsstyrka, hvars anskaffande kan vara förenadt med utgifter, dem djuregaren, om han sjelf skall bestrida dem, naturligtvis helst söker bespara sig.

En grundlig desinfektion kan taga flere veckor i anspråk, i all synnerhet om arbetstyrkan är ringa.

Huru sedan dessa medel skulle utanordnas, om distriktsvis eller af statskassan, blir en sekundär fråga, som jag ej här anser skäligt att gå in på. Jag har förut ju med några ord antydt, huru man på sina ställen i utlandet går till väga dervid.

Men, som jag redan förut har påpekat, äfven i andra afseenden torde en liten vidräkning till fromma för djuregaren kunna göras med dessa våra författningar.

Sålunda kan man fråga, om det vid mjeltbrandsfall är nödvändigt att gå till väga med sådan exklusivitet och stränghet, som nu är föreskrifvet.

Jag tror det knappast. Mjeltbranden, sådan den nu för tiden uppträder hos oss, har som farsot betraktad en ganska mild karakter, det vill säga har mera karakter af sporadisk, af i enstaka fall uppträdande sjukdom, visar sällan någon egentlig benägenhet att breda ut

sig. Den finnes dessutom, snart sagdt, i alla land och skrämmer egentligen ingen. Det synes mig, som kunde man i någon mån mildra det onus, som ett utbrott af densamma nu medför för djuregaren. Förstöring af kadavret, desinfektion af båset, hvaruti djuret stått, förstöring af dess träck och veterinäruppsigt borde i hufvudsak räcka till för första fallet. Visar sjukdomen sedan tendens att sprida sig, är den ej värre infektiös, än att den mycket väl låter hejda sig, äfven om ett andra eller tredje djur skulle följa det första i spåren, och då kan ju också vara tid att isolera gården.

I dessa enstaka mjeltbrandsfall kan ju smittan sällan spåras. Något öfverförande af infektiösaämnet från en förut smittad gård till en annan hör ju till de stora sällsyntheterna, äfven der ingen anmälan varit gjord och inga reningsåtgärder vidtagits.

Hvad åter en del andra sjukdomar, såsom mul- och klöfsjukan, beträffar, är den af en så ytterligt smittosam natur, att knappast nog stränga spärrningsåtgärder kunna vidtagas mot densamma, och det är också den sjukdom, man ute, framför allt i England, fruktar mest af alla. Boskapspesten inger visserligen alltjemt respekt, men den är oss så fjerran, att vi nog också kunna för framtiden hoppas slippa den gästen. Men mul- och klöfsjukan den flyger Europa rundt och skrämmer till importförbud som ingen annan, och fråga är väl, om ej klosheten bjuder totalt importförbud från hvarje af mul- och klöfsjuka smittadt land.

Så hafva engelsmännen sjelfva stält sig, och när jag för några år tillbaka på resa i offentligt uppdrag resonnerade med sekreteraren i the Board of Agriculture i London om utsigterna att få den svenska kreatursmarknaden på England åter öppnad, satte han som ett första vilkor ett ackommoderande af våra författningar i detta afseende till likstämmighet med de engelska.

En annan fordran var, att vi skulle i våra författningar likställa Finland med Ryssland, men om nu äfven ett tillmötesgående från vår sida i båda dessa fall skulle hafva någon effekt i England numera, torde väl vara mycket dubiöst.

Erfarenheten torde också hafva lärt oss, att förhållningsorderna vid import af djur i vissa fall, såsom från af mul- och klöfsjuka smittadt land, måste skärpas.

Jag tror vidare, att det skulle ligga i djuregarnes intresse att få till stånd åtgärder mot de så kallade mildare infektionssjukdomarne hos husdjuren. Dit höra till exempel lungröta hos hästar, qvarka, rödsjuka hos svin, smittosam kastning hos nötkreaturen. De förorsaka landet

långt större förluster än flertalet mera svårartade och i författningarna upptagna sjukdomar. Åtgärderna mot dem behöfde ju ingalunda vara så stränga, men nog vore det i sin ordning, att fall deraf anmäldes och att man visste, hvar man hade dem, att deraf angripna djur på något sätt isolerades och att egaren förbjödes föra dem ut i främmande stall, till marknader o. s. v. och sprida smittan vidare.

Om man sammanfattar det nu sagda, kan man säga, att en lindring skulle vid utbrottet och bekämpandet af de i våra författningar upptagna smittosamma husdjursjukdomarne kunna beredas djuregaren i ett eller annat af följande afseenden:

- 1:o. Genom beredande af ersättning åt honom för i vissa af dessa sjukdomar, såsom mjeltbrand, elakartad lungsjuka, mjeltbrands-
emfysem etc., döda djur, såväl som genom höjande af den ersättning i vissa fall, som för närvarande författningssenligt utgår till honom vid slagt af djur uti en del infektionssjukdomar.
- 2:o. Genom beredande af godtgörelse åt honom för förluster, förorsakade i samband med den i författningen föreskrifna isoleringen af hans egendom.
- 3:o. Genom minskning af strängheten i isoleringsåtgärderna vid mjeltbrand.
- 4:o. Genom ersättning åt djuregaren för de med reningsåtgärderna och desinfektionen förenade utgifterna.»

Den lemnade framställningen synes oss ådagalägga, att i ämnet gällande föreskrifter äro otillräckliga för det dermed afsedda ändamålet, att snabbt och säkert undertrycka smittosamma husdjursjukdomar. Dels torde det vara af nöden att erhålla bestämmelser, egnade att förmå statens myndigheter till skyndsammare och kraftigare ingripande vid utbrottet af sådan sjukdom än nu är fallet, dels bör ock förhållandet mellan den enskilde och det allmänna i hithörande hänseende ordnas så, att det ligger i den enskildes intresse, att han i hvad på honom ankommer gör allt för att vid sjukdomsutbrott föreskrifna åtgärder så snabbt som möjligt varda vidtagna.»

Sedan utskottet här ofvan framhållit motionerna, anser det sig äfven böra framställa en kort historik af frågan under de närmast gångna åren.

År 1892, då den engelska regeringen, med anledning deraf att några till England från Danmark införda kreatur befunnos behäftade

med mul- och klöfsjuka, utfärdade förbud mot införsel till Storbritannien af lefvande boskap äfven från Sverige, hvilket förbud trädde i kraft den 1 april samma år, uppstod genom detta förbud en liflig rörelse inom vårt land i syfte att betrygga detsamma mot införande af hussjukdomar.

Vid det i februari månad år 1892 af hushållningssällskapens ombud hållna möte väcktes två motioner, med anledning af hvilka ombuden beslöto ingå till Kongl. Maj:t med underdånig anhållan, att Kongl. Maj:t täcktes låta utreda, om karantänsanstalterna för kreatur vore så anordnade, som med deras ändamål vore bäst förenligt, och om kontrollen och tillsynen öfver dem kunde anses betryggande, samt, derest så icke vore, i nåder låta utfärda nödiga bestämmelser i ärendet.

Innan denna fråga, som af landtbruksakademiens förvaltningskomité uti underdånig skrifvelse den 17 mars 1892 anmäldes, hann blifva af Kongl. Maj:t afgjord, ingaf Östergötlands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott till landtbruksstyrelsen en till Kongl. Maj:t stäld skrift, deri utskottet, med framhållande hurusom, oaktadt elakartad lungsjuka samt mul- och klöfsjuka alltmera utbredde sig bland nötkreaturen i England och Skottland, införseln af dylik boskap från nämnda länder till Sverige fortfarande försigginge, hemstälde, att, då de på grund af gällande föreskrifter till förekommande af införsel i riket af smittosamma sjukdomar bland husdjuren upprättade karantänsanstalter icke innebure tillräckligt skydd mot införande hit af sagda kreaturssjukdomar, Kongl. Maj:t måtte utfärda förbud mot införsel till riket af nötboskap icke allenast från de länder, hvilka voro af sagda sjukdomar smittade, så länge dessa sjukdomar der förefunnos, utan äfven från deraf icke smittade länder, för att derigenom måtte förebyggas möjligheten af införsel hit af sjuka djur genom eljest såsom fria från dylik smitta ansedda länder.

Sedan landtbruksstyrelsen med underdånig skrifvelse den 2 maj 1892 till Kongl. Maj:t öfverlemnad sagda skrift, erhöll styrelsen den 5 i samma månad nådig befallning att öfver Östergötlands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskotts berörda framställning afgifva underdånigt utlåtande, sedan samtliga öfriga hushållningssällskaps förvaltningsutskott blifvit i ärendet hörda. Till följd häraf anmodade landtbruksstyrelsen den 11 nyss nämnda månad sistbemälda förvaltningsutskott att öfver ifrågavarande framställning afgifva yttranden. Efter det till landtbruksstyrelsen genom ytterligare nådig remiss af sistberörda dag öfverlemnats en från Örebro läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott till Kongl. Maj:t inkommen framställning om utfärdande af allmänt förbud mot

kreatorsinförsel, intill dess fullt betryggande anordningar vid landets karantänsanstalter hunnit blifva vidtagna, hvilken framställning borde tagas i öfvervägande vid afgifvandet af det genom först berörda nådiga remiss infortrade underdåniga utlåtandet, samt samtliga de förvaltningsutskott, som derom anmodats, med undantag af Skaraborgs läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott, till landtbruksstyrelsen inkommit med infortrade yttranden, hvaraf framgick att 4, nemligen Upsala läns, Kalmar läns norra, Blekinge läns samt Göteborgs läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott förordat, men samtliga de öfriga 19 afstyrkt bifall till det framställda förslaget, afgaf landtbruksstyrelsen den 22 juni 1892 underdånigt afstyrkande utlåtande. I sitt den 17 oktober samma år afgifna underdåniga utlåtande i frågan biträdde medicinalstyrelsen denna landtbruksstyrelsens förslaget afstyrkande mening.

Skälen för afslag från landtbruksstyrelsens sida voro, att importen af nötkreatur mäktigt bidragit och bidrager att höja vårt lands kreatursafvel, att ett importförbud lätt skulle kunna framkalla repressiva åtgärder i de länder, till hvilka vår kreatursexport då försiggick, att de tre nordligaste länen voro i behof af en fortfarande betydlig införsel af nötkreatur från Finland, att endast de mest tvingande omständigheter borde föranleda till utfärdande af förbud mot införsel af nötkreatur till vårt land, att de framhållna förhållandena om kreatursjukdomarnes öfverhandtagande i England och Skottland saknade stöd i verkligheten, att förhållandena för dåvarande tillfälle icke påkallade så våldsamma och i landets hela ekonomi så djupt ingripande åtgärder som de af Östergötlands och Örebro läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott föreslagna, och att frågan om karantänsanstalternas omorganisation då var föremål för Kongl. Maj:ts utredning och bedömande.

Öfver ofvan nämnda, af hushållningssällskapens ombud genom landtbruksakademiens förvaltningskomité anmälda framställning infortrade Kongl. Maj:t den 2 april 1892 medicinalstyrelsens underdåniga utlåtande. Efter det att det sålunda infortrade underdåniga utlåtandet af medicinalstyrelsen afgafs den 17 oktober 1892 och styrelsen dervid öfverlemnade ett från veterinärinstitutets lärarekollegium infordradt yttrande i ämnet, samt landtbruksstyrelsen den 26 nyssberörda oktober erhållit nådig befallning att i ärendet inkomma med utlåtande, afgaf landtbruksstyrelsen den 9 derpå följande november det sålunda infortrade utlåtandet, i hvilket utlåtande landtbruksstyrelsen till slut hemställde, att Kongl. Maj:t måtte, innan ärendet till slutlig behandling företoges, återremittera detsamma till medicinalstyrelsen, för att denna styrelse måtte varda satt i tillfälle såväl att yttra sig öfver den af landtbruksstyrelsen

föreslagna åtgärden som att utarbета förslag till de bestämmelser, som kunde vara för ändamålet erforderliga.

Härefter anbefalde Kongl. Maj:t landtbruksstyrelsen genom nådig remiss den 11 oktober 1893 att lemna hushållningssällskapens ombud tillfälle att vid deras under näst derpå följande november månad infallande sammanträde i förberörda ärende yttra sig samt med detta yttrande och eget utlåtande till Kongl. Maj:t inkomma.

Ombuden meddelade, att de för sin del ansåge det af medicinalstyrelsen framställda förslaget, att ordnandet af karantänsanstalterna borde vara uppdraget åt endast en myndighet, särdeles välbetänkt, och att detsamma därför syntes böra öfverlemnas åt den myndighet, som finge sig anförtrodd ledningen af landets veterinärväsende, antingen Kongl. Maj:t ansåge, att detta fortfarande borde vara medicinalstyrelsen, eller att det borde framdeles på annat sätt ordnas; att ombuden, i likhet med landtbruksstyrelsen, ansåge, att full trygghet kunde ernås, om djur finge uti karantänsanstalt intagas endast vid vissa terminer, hvarigenom alla der samtidigt befintliga djur äfven på samma gång skulle komma att utsläppas, hvilket äfven utan svårighet kunde låta sig göra, om dessa tider offentligen tillkännagäfves, så att importörer af kreatur derefter kunde rätta sig och hos vederbörande göra anmälan om de djur, de ämnade importera; samt att ombuden instämde i landtbruksstyrelsens åsigt, att den af medicinalstyrelsen föreslagna observationskarantänen för djur, kommande från frisk ort, borde kunna inskränkas till 24 timmar.

Uti det underdåniga utlåtande i ämnet af den 7 december 1893, hvarmed landtbruksstyrelsen till Kongl. Maj:t öfverlemnade ombudens yttrande, åberopade styrelsen för egen del, hvad styrelsen uti sitt ofvan omförmälda, den 9 november 1892 afgifna utlåtande i ärendet anført.

Efter det cheferna för medicinalstyrelsen och landtbruksstyrelsen blifvit hörda, utfärdade Kongl. Maj:t genom särskilda beslut den 18 maj 1894, med afslag å framställningen om det ifrågasatta importförbudet, nådiga kungörelser a) angående vissa ändringar i nådiga kungörelsen den 1 maj 1885 angående hvad iakttagas bör till förekommande af smittosamma husdjurssjukdomars införande i riket och b) angående vissa ändringar i förnyade nådiga förordningen den 23 september 1887 angående hvad iakttagas bör till förekommande och hämmande af smittosamma sjukdomar bland husdjuren, till hvilka kungörelser utskottet ber att få hänvisa.

År 1895 den 8 mars ingaf medicinalstyrelsen en underdånig

skrifvelse till Kongl. Maj:t, i hvilken skrifvelse framhölls att, sedan kommerskollegium den 6 i samma månad förklarade Danmark smittadt af smittosam mul- och klöfsjuka, samt, enligt bemälda kollegii kungörelse den 18 januari sagda år, många af Europas öfriga länder vore förklarade smittade af samma sjukdom, fara för sjukdomens införande i riket kunde sägas vara för handen, äfven under iakttagande af de försigtighetsmått, som i nådiga kungörelsen den 1 maj 1885 angående hvad iakttagas bör till förekommande af smittosamma husdjurssjukdomars införande i riket och deri genom nådiga kungörelsen den 18 maj 1894 stadgade ändringar vore föreskrifna; att genom den här i riket anbefalda karantänsbehandlingen för kreatur, ankomna från frisk ort inom land, smittadt af ifrågavarande sjukdom, skydd visserligen gäfves deremot att de djur, som blifvit införda från sådant land, ej skulle efter utgången från karantänen sprida sjukdomen inom landet, men att vid de från smittadt land införda kreaturens lossning och transport från införselshamnen till karantänlokalen det skulle kunna inträffa, att det ytterst flygtiga och intensiva smittämnet till sjukdomen spriddes direkt eller indirekt till andra i införselsorten förekommande kreatur; att i andra länder det vore förbjudet att införa idislande djur och svin från land, deri sjukdomen förekommer, men hit till riket kunde deremot idislande djur och svin införas från smittadt land under vissa försigtighetsmått, särskildt att genom vederbörligt intyg styrkes, att den ort, derifrån djuren anskaffats eller utförts, vore fri från sjukdomen; samt att, då sistnämnda intyg icke alltid torde affattas efter förutgången omsorgsfull pröfning och med nödig sakkunskap, medicinalstyrelsen ansåge mera betryggande åtgärder erforderliga till förhindrande af sjukdomens införande i riket än de nu gällande. På grund deraf ville medicinalstyrelsen underställa frågan Kongl. Maj:ts pröfning, huruvida icke införsel till riket af idislande djur och svinkreatur, vare sig land- eller sjöväg, från land, som af kommerskollegium blifvit förklaradt smittadt af smittosam mul- och klöfsjuka, måtte tills vidare förbjudas.

Uti det med anledning af nådig remiss den 12 mars 1895 af landtbruksstyrelsen den 20 i samma månad afgifna underdåniga utlåtande hemstälde styrelsen, att medicinalstyrelsens framställning skulle lemnas utan afseende. Skälen för denna landtbruksstyrelsens hemställan voro: *att icke fullt ett år gått sedan efter en långvarig, grundlig och allsidig pröfning Kongl. Maj:t afgjort frågan i enlighet med medicinalstyrelsens då hysta uppfattning; att införsel af idislande djur och svin från Danmark var genom nådiga kungörelsen den 17 mars 1893 förbjuden; att sjukdomsförhållandena i de öfriga europeiska länderna voro*

de vanliga; att förutom de förluster, som genom det ifrågasatta importförbudet skulle drabba landets boskapsskötsel, hvilken derigenom sattes ur stånd att förse sitt behof af utländska, särskildt engelska afvelsdjur, skulle ett dylikt förbud utan tvifvel medföra oberäkneliga vådor för vår växande export af slagtboskap till Tyskland, i det att med all sannolikhet ett mot nämnda land utfärdadt importförbud skulle, med de åsigter som då derstädes gjorde sig gällande, åtföljas af ett dylikt förbud för Sverige att dit sända kreatur, samt att några särskilda omständigheter då ej sedan 1894 inträffat, på grund af hvilka ett dylikt importförbud då mera än förut skulle kunna anses vara af behovet påkalladt.

Landtbruksstyrelsens mening blef hos Kongl. Maj:t gällande; men sedan smittosam mul- och klöfsjuka under år 1897 uppträdt i vårt land, förorsakad af från utlandet infördt djur, har Kongl. Maj:t, på framställning af landtbruksstyrelsen, under den 21 nästlidne februari utfärdat nådig kungörelse angående förbud mot införsel af idislande djur och svin från land eller del deraf, som förklarats smittad af smittosam mul- och klöfsjuka. Genom denna kungörelse stadgas följande, att lända till efterrättelse från och med den 10 mars 1898:

»§ 1.

Från främmande land eller del deraf, som förklarats smittad af smittosam mul- och klöfsjuka, må idislande djur eller svin hvarken sjö- eller landvägen till riket införas.

§ 2.

Förekommer anledning antaga, att djur, som i § 1 omförmäles, anskaffadt från frisk ort, under de två sista månaderna före utförseln derifrån eller under transporten varit i beröring med ort, förklarad smittad af smittosam mul- och klöfsjuka, eller med derifrån kommande eller af smittosam mul- och klöfsjuka angripet eller för denna sjukdom misstänkt djur, gälle i fråga om dess införande hvad i § 1 stadgas.

Genom denna kungörelse upphäfves hvad uti § 9 i nådiga kungörelsen den 1 maj 1885 angående hvad iakttagas bör till förekommande af smittosamma husdjurssjukdomars införande i riket, sådan denna § lyder enligt nådiga kungörelsen den 18 maj 1894, finnes stadgad i afseende å smittosam mul- och klöfsjuka.»

Uti Kongl. Maj:ts nådiga förordning den 1 maj 1895 § 9, jemförd med § 4, var det visserligen förbjudet att landvägen till riket införa från främmande land eller del deraf, som blifvit förklarad smittad af, bland andra kreaturssjukdomar, smittosam mul- och klöfsjuka, derifrån anskaffadt djur, som kunde af den sjukdomen angripas; deremot var sådan införsel sjöledes medgifven till stad, hvarest legitimerad veterinär var anställd, och der af medicinalstyrelsen godkänd karantänsanstalt fans anordnad för djurs inhysande under föreskrifven karantänstid, som i detta fall var bestämd till 10 dagar.

Såsom af den här ofvan intagna historiken framgår, förorsakade detta förhållande äfvensom i England år 1892 utfärdadt förbud mot import af kreatur äfven från Sverige oro här i landet, och man sökte att också här åstadkomma importförbud eller åtminstone förbättrade karantänsåtgärder. Genom kongl. kungörelsen den 18 maj 1894 erhöles de senare; men frågan om importförbud hade samtidigt afslagits. Under år 1897 förekom emellertid smittosam mul- och klöfsjuka inom landet, och det har konstaterats, att detta utbrott af nämnda husdjursjukdom föranledts genom införande af ett kreatur, som stadgad tid undergått karantän, och hvilket icke efter sin framkomst varit för sjukdomen utsatt.

Båda de nu föreliggande motionerna äro framkallade närmast af sist nämnda sjukdomsfall; och motionärerna hemta af detta fall stöd för den uppfattningen, att de nu gällande föreskrifterna angående förekommande af smittosamma husdjursjukdomars införande i riket äro för ändamålet otillräckliga. Då emellertid mul- och klöfsjuka är af ytterst smittosam natur, och att knappast nog stränga spärrningsåtgärder kunna vidtagas mot densamma, och då denna kreaturssjukdom flyger Europa rundt och skrämmer till importförbud som ingen annan, så sätta motionärerna i fråga, om icke klokheten bjöde totalt importförbud från hvarje af mul- och klöfsjuka smittadt land.

Sedan motionerna blifvit affattade och till kammaren öfverlemnade, har den upplysningen ingått, att Kongl. Maj:t den 21 februari innevarande år å Kristiania slott beslutat nådig kungörelse, genom hvilken motionärernas önskan om importförbud uppfyllts.

Under sådant förhållande, och enär herr Holmgrens motion hufvudsakligen afser åtgärder mot mul- och klöfsjukans införande i landet, synes det, som att utskottet skulle kunna tillstyrka kammaren, att hans motion icke skulle till någon kammarens åtgärd föranleda; men då herr Holmgren dessutom i sin motion sätter i fråga förändrade och bestämmande tidsbestämmelser, när ett land eller landsdel, som förklarats smittad

af mjeltbrand, må förklaras för sjukdomen fritt, så kräfves derpå ett svar. Men som denna del af motionen kan anses vara innefattad uti herrar Ericsons och Mallmins motion, så torde ett förslag i detta fall i fråga om deras motion få anses utgöra svar äfven på herr Holmgrens motion i denna del.

Vidkommande de båda motionernas omfattning, så, under det herr Holmgrens motion afser åtgärders vidtagande till förekommande af smittosamma husdjurssjukdomars införande i riket, omfattar åter herrar Ericsons och Mallmins motion såväl nämnda sida af frågan som ock derjemte vidtagande af åtgärder till förekommande och hämmande af smittosamma husdjurssjukdomar inom landet. Denna motion omfattar sålunda frågan i hela dess vidd, och i densamma ifrågasattes en ingående revidering af vissa författningar rörande de smittosamma husdjurssjukdomarna i syfte, ej blott att våra djuregares intressen derigenom måtte blifva bättre tillgodosedda, än hvad nu är förhållandet, utan ock att statens intressen på samma gång blefve tillbörligen påaktade.

De faktorer, som, enligt motionärernas åsigt, verksamt skulle bidra till detta måls ernående, vore förbättrade skyddsåtgärder och ersättning åt djuregaren för lidna skador och nedlagda kostnader samt lindringar uti vissa bestämmelser angående sjukdomars hämmande.

Bland skyddsåtgärderna framhålla motionärerna nödvändigheten af totalt importförbud af kreatur från hvarje af mul- och klöfsjuka smittadt land, och en desinfektion, som vore, så vidt möjligt, fullt betryggande mot ett återuppträdande af sjukdomen. Likaså anse motionärerna, att det skulle ligga i djuregarnes intresse att få till stånd åtgärder mot de så kallade mildare infektionssjukdomarna hos husdjuren, till hvilka sjukdomar räknas lungröta hos hästar, qvarka, rödsjuka hos svin och smittosam kastning hos nötkreaturen. Detta emedan dessa sjukdomar förorsaka landet långt större förluster än flertalet mera svårartade och i författningarna upptagna sjukdomar. Åtgärderna behöfde ej vara så stränga, men fallen borde anmälas, så att man visste, hvar man hade dem, att angripna djur på något sätt isolerades, och att egaren förbjödes föra dem ut i främmande stall, till marknader och så vidare och sprida smittan vidare. Hvad åter angår nuvarande skyddsbestämmelser mot mjeltbranden, sådan den nu för tiden uppträder hos oss, så, då denna sjukdom som farsot har en ganska mild karakter, det vill säga har mera karakter af sporadisk, visar sällan någon egentlig benägenhet att breda ut sig, finnes snart sagdt i alla länder och skrämmer egentligen ingen, så sätta motionärerna i fråga, om det vid mjelt-

brandsfall är nödvändigt att gå till väga med sådan stränghet, som nu är föreskrifvet.

De fall, i hvilka, enligt motionärernas uppfattning, ersättningar eller lindringar skulle vid utbrott och bekämpande af de i våra författningar upptagna smittosamma sjukdomarne kunna beredas djuregaren, äro följande:

1:o) genom beredande af ersättning åt honom för i vissa af dessa sjukdomar, såsom mjeltbrand, elakartad lungsjuka, mjeltbrandsemfysem etc., döda djur, såväl som genom höjande af den ersättning i vissa fall, som för närvarande författningens utgår till honom vid slagt af djur uti en del infektionssjukdomar;

2:o) genom beredande af godtgörelse åt honom för förluster, förorsakade i samband med den i författningen föreskrifna isoleringen af hans egendom;

3:o) genom ersättning åt djuregaren för de med reningsåtgärderna och desinfektionen förenade utgifterna; och

4:o) genom minskning af strängheten uti isoleringsåtgärderna vid mjeltbrand.

Motionärerna hafva, enligt utskottets uppfattning, anfört fullt talande skäl för sitt förslag, och utskottet är ense med dem derom, att en genomgripande revidering af nu gällande författningar angående kreaturssjukdomar är af behovet påkallad, och att denna revidering går ut äfven derpå, att i dessa författningar intagas bestämmelser, egnade att förmå statens myndigheter till skyndsammare och kraftigare ingripande vid utbrottet af sådan sjukdom, än hvad förut varit fallet, och att förhållandet mellan den enskilde och det allmänna i hit hörande hänseende ordnas så, att det ligger i den enskildes intresse, att han i hvad på honom ankommer gör allt, för att vid sjukdomsutbrott föreskrifna åtgärder så snabbt som möjligt varda vidtagna.

Väl är det sant, att genom kongl. kungörelsen den 21 februari 1898 importförbud för idislande djur eller svin från främmande land eller del deraf, som förklarats smittad af smittosam mul- och klöfsjuka, för närvarande är gällande också i vårt land, och att motionärernas önskan i detta fall är uppfylld, samt att med anledning deraf den invändningen kunde göras, att åt den del af motionen, som afser skyddet mot smittosamma kreaturssjukdomars införande i riket, ingen vidare uppmärksamhet vore behöflig. Men utskottet är af den uppfattningen, att varaktigheten af det sålunda gifna förbudet är oviss, och att i öfrigt äfven bestämmelserna om andra sjukdomar torde böra tagas under ompröfning, så ock frågorna om karantänsanstalternas förbättrande,

karantänstidens förlängning och en vid karantänsanstalterna tillfyllestgörande desinfektion.

Utskottet, som gillar motionärernas framställning och önskemål, med undantag dock af frågan om åtgärders vidtagande mot de så kallade mildare infektionssjukdomarna, emedan denna fråga, enligt utskottets mening, skulle åstadkomma en allt för vidlyftig lagstiftning samt föra frågan onödigt långt ut i detaljbestämmelser, anser sig emellertid böra tillstyrka bifall till motionen, sådan den i slutyrkandet föreligger, på det att den föreliggande frågan i dess helhet måtte vid den möjligen blifvande revideringen af författningarna komma under ompröfning.

På grund af hvad här ofvan blifvit anfördt och med hänvisning till motionerna i öfrigt, får utskottet hemställa;

1:o) att Andra Kammaren ville, med anledning af herrar Ericsons och Mallmins motion, för sin del besluta, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t, efter verkställd utredning af frågan, låta utarbета och till Riksdagen inkomma med förslag till ändrade föreskrifter till förekommande och hämmande af smittosamma husdjursjukdomar i syfte att vinna ökad trygghet mot sådana sjukdomars uppkomst och utbredning, *dels* genom skärpta bestämmelser angående införsel af husdjur till riket under vissa förhållanden, äfvensom i fråga om statsmyndigheternas skyldighet att vid utbrott af sådana sjukdomar ingripa, *dels ock* derigenom, att den enskilde, mera än hittills varit fallet, hålles skadeslös för de förluster, han vid sådana sjukdomars utbrott, till följd af ifrågakommande åtgärder, måste vidkännas; och

2:o) att kammaren ville förklara, att herr Holmgrens motion blifvit, genom hvad i punkten 1:o) föreslagits, besvarad.

Stockholm den 28 mars 1898.

På utskottets vägnar:

E. A. ZOTTERMAN.